10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یومیه سورهاتاك غزته‌سی
صاحب امتیازی و مدیری
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՏԸ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10էն, 20էն և 30էն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկէ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ [illegible]

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սպանիական պատերազմը, արդիւնաւոր մարզը, առեւտրական մրցումը, և միջազգային գործերու միջամտութիւնը արդէն շատ խօսիլ տուած էին Հիւս. Ամերիկայի մեծ Հանրապետութեան վրայ։ Այժմ Նախագահ Գ. Մաք Քինլիի ցաւալի մահը կուգայ աւելի եւս խօսիլ տալ։

Հանգուցեալ Նախագահը չէր այն մարդերէն, որոնք երբեւ գերբնական հանճար մը՝ իր սովորական մակարդակէն վեր կը բարձրացնեն այն երկիրը և ժողովուրդը զոր կառավարելու կոչուած կ՚ըլլան, բայց երկրի մը և ժողովուրդի մը առաջնորդը ըլլալու համար պահանջուած ամէն լաւ յատկութիւններով օժտուած էր։ Կը խորշէր այն ծայրայեղութիւններէն որոնք կրնան երկիր մը և ժողովուրդ մը առաջնորդել կործանման և կամ յետադիմութեան. բայց կը խորշէր նաև այնպիսի դանդաղ վարմունքէ մը որ կրնար երկրի մը և ժողովուրդի մը իրաւունքը և յառաջադիմական ընթացքը կասեցնել, այսինքն չափաւոր քաղաքականութեան մը կը հետեւէր։

Ամերիկայի Հանրապետութիւնը կազմուածին չափ կատարելապէս անկախ և ո և է կուսակցութեան ազդեցութենէն ազատ իշխանութիւն մը չէ. բայց Մաք Քինլիի վրայ ազդեցութիւն բանեցնողը, ոչ ծայրայեղութեան սիրահար կուսակցութիւնն էր և ոչ ալ յետադիմութեան յարող կուսակցութիւնը. այլ այն որ իր չափաւոր այլ ուժեղ գործնական գաղափարներովը ու բաղձանքներովը կը հասցնէր երկիրը և ժողովուրդը իր այս օրուան բարձր և նախանձելի վիճակին։

Ինչպէս ուրիշ հանրապետական երկիրներու, նոյնպէս և Ամերիկայի մէջ, և գուցէ անոնցմէ աւելի, թէ ծայրայեղներ և թէ ընդհակառակն յետադէմներ կային, որոնց իտէալն էր երկրին նախագահն ու կառավարութիւնը իրենց համախոհ ունենալ։ Եւ որովհետեւ նախագահը և իր կառավարութիւնը միանգամայն թէ մէկ կողմին և թէ միւս կողմին հաճելի չէին կրնար ըլլալ, եթէ անոնցմէ մէկուն ազդեցութեան հասանքէն մղուելու չափ տկար գտնուէին իսկ, միշտ միւս կողմը իրենց հակառակորդը պիտի ըլլար. բան մը որ երկրին և ժողովուրդին շահերուն ամենէն մեծ թշնամին է։

Մաք Քինլի, եթէ անձնապէս ինչ ինչ կէտերու մէջ այդ կուսակցութեանց մէկուն կամ միւսին համակարծիք ալ գտնուած ըլլար, իր պաշտօնական կեանքը ճշդապէս և անաչառ կերպով այն կ՚ըլլար, ինչ որ եթէ կուսակցական նկատուէր իսկ, երկրին և ժողովուրդին իրական շահերուն յառաջադիմութիւնը կը ներկայացնէր. և հետեւաբար ինքն ալ երթալով աւելի սիրելի և ժողովրդական կ՚ըլլար երկրին մէջ, այնպէս որ ժողովուրդը ինչպէս որ ալ մնացեր օրուան խնդիրներուն վրայ, իրականացութեան մը յանգելու համար Մաք Քինլիի կարծիքներուն կը դիմէր։

Աւելի՛ աւելի ըսած ենք թէ Մ. Նահանգներու կազմութեան բնութենէն դատելով, կրնանք անոր աւելի ժողովուրդ մը ըսել քան թէ ազգ մը, և այս 78 միլիոնը կազմող ժողովուրդին մէջ միջազգային քաղաքականութեան ծայրայեղ մասը կազմող տարրերէն զանազանութիւնը և ոչ մէկ երկրի մը մէջ կրնայ գտնուիլ։ Այս զանազան մասերը այնպէս կը բաղձան որ այդ զանազանութեան [illegible] գործերը ըլլայ Ամերիկայի կառավարութեան տնօրէնութեան մէջ, և երբեք հետ ամէնէին նմանութիւն չունեցող այդ կուսակցութեան բաժանումներուն մէջէն, Նախագահութիւնը և կառավարութիւնը սիրելի պահելը, կարծենք թէ սովորականէն բաւական վեր բան մը եղած կ՚ըլլար։

1. Կայ է իրլանտական կուսակցութեան այն մասը, որ անգլիական կառավարութենէն դժգոհ ըլլալով Ամերիկա գաղթած է, և երբեք առիթ չի փախցներ Ամերիկան Անգլիոյ դէմ գրգռելու համար, որուն վերջին փորձը կը տեսնուէր Թրանսվալի խնդրին մէջ։

2. Կայ է գերմանական կուսակցութեան այն մասը, որ ազատական միջոցներէն դժգոհ ըլլալուն, և զինուորական ծառայութենէ փախչելուն համար Ամերիկա գաղթած է, և ամէն ջանք ի գործ կը դնէ որ Ամերիկեան կառավարութիւնը հակաֆրանսական քաղաքականութեան մը հետեւի, մանաւանդ 1870էն ի վեր։

3. Կայ է ֆրանսական կուսակցութեան այն մասը, որ նմանապէս բաղդատնդրութեան և զինուորական պարտաւորութենէ փախուցած, և կամ Նապոլեոն Գ.ի կառավարութենէն դժգոհ ըլլալուն համար Ամերիկա գաղթած ըլլալով, 30 տարիէ ի վեր ամէն ջանք ի գործ կը դնէ Ամերիկայի և Գերմանիոյ միջեւ պատերազմական վիճակ մը կամ գոնէ յարաբերութեանց ցրտութիւն մը յառաջ բերելու համար։

4. Կան են նաև իտալական, ռուսական, աւստրիական կուսակցութեանց այն մասերը, որոնք թէպէտեւ իրլանտականներէն, գերմանականներէն, ֆրանսականներէն չափ ստուար թիւեր չեն, բայց իրենց գոյութեամբը ճիշդ անոնց կը նմանին։

Արդ, եթէ Գ. Մաք Քինլի առանց գաղափարներու հասանքէն մղուելու չափ տկար մէկը եղած ըլլար, Ամերիկայի կառավարութիւնը, միանգամայն թէ Անգլիոյ, թէ Գերմանիոյ, թէ Ֆրանսայի, թէ Իտալիոյ, թէ Ռուսիոյ և թէ Աւստրիոյ, այսինքն ամբողջ Եւրոպայի հետ, եթէ ոչ իրական պատերազմի, գոնէ միշտ թշնամական վիճակի մէջ պիտի մնար, և այս վիճակին մէջ պարզ ցնորք մը կ՚ըլլար երեւակայել այնպիսի հիանալի կերպով բարգաւաճ Ամերիկա մը, որ այսօր կայ։

Եթէ առանց մանր մունր կուսակցութիւններ ըլլային, ծուղակին մէջ չբռնուելու համար մեծ մարդ մը ըլլալու հարկ չկար. բայց երբ նկատի առնուի թէ Ամերիկա գաղթող և հոն հաստատուող օտարականները երկրին ժողովուրդին գրեթէ կէսը կը կազմեն, իսկ քաղաքական կեանքն ալ այդ օտարականներուն գրեթէ ամբողջութիւնը, օտար կառավարութեանց հետ չընդհարելէ զատ անոնց համակրութիւնն ալ գրաւելը, հասարակ տաղանդի բաւական վերեւ գտնուող մարդու գործ է։

Ամերիկացի չեղողին համար ամենէն աւելի կարեւոր գտնելիք բանը արտաքինն է, բայց արտաքինէն համար արուած նպաստաւոր վճիռը, ներքինին գոհացուցիչ վիճակն ալ կը հաստատէ, ինչ որ աւելորդ պիտի ըլլար Գ. Մաք Քինլիի մահուան վրայ արտայայտուած այն ընդհանուր և հզօր ցաւակցութեան ցոյցերէն յետոյ, որոնք թէպէտ կուգային ինչպէս արտաքին աշխարհի ամէն կողմերէն, նոյնպէս և Ամերիկայի ներքին աշխարհին ամէն անկիւնէն։

Վերջապէս չկայ հանգուցեալ նախագահին դագաղին շուրջը բարեկամներու հետ նաև թշնամիներու հետք մը, և ասիկա այնպիսի բան մըն է որ հանրային մարդոց ամենուն չի պատահիր։

Գալով յետադիմականներուն կամ պահպանողականներուն, ասոնք ոչ թէ միայն Գ. Մաք Քինլիի, այլ և ոեւէ նախագահի մը չէին ներեր որ Ամերիկայի աւանդական Ամերիկայէն դուրս բանի մը չխառնուելու և Ամերիկեան գործերու խառնուելուն թոյլ չտալու քաղաքականութիւնը փոխելու վրայ փորձեր ըլլան։ Բայց առանց չափաւորը յետոյ խորհելով և համոզուելով որ միջազգային քաղաքականութեան բնութիւնը Մոնրոէի ժամանակը եղածէն բոլորովին տարբեր հանգամանք մը առած էր. և երբ Գ. Մաք Քինլի Ամերիկայի այն առաջին նախագահը կ՚ըլլար որ պարտաւոր կը զգար ինքզինքը իր բոլոր նախորդներուն քաղաքականութիւնը ուրանալով Ամերիկայէն դուրս գտնուող գործերու խառնուելու, ըրած կ՚ըլլար ճիշդ այն բանը, զոր չընելը մեծ և աններելի կ՚ըլլար այժմ, երբ Մ. Նահանգներու կառավարութենէն պզտիկ կառավարութիւններն ալ բոլոր աշխարհի միջազգային գործերուն վրայ վճռական ձայն ունեցած էին, և Ամերիկա անտարբեր կեցած ատեն, իր բնական շահերուն անհամաձայն որոշումներ կրնային տրուիլ, և ասիկա մտածելիք առաջին բանն էր։

Եթէ առեւտրական կեանքը ազգային լաւ ապագային հիմն է, և եթէ Ամերիկա այլեւս իր մէջ ամփոփ չկրնալով արտաքին աշխարհի հրապարակներուն անհրաժեշտ պէտք ունի, այլեւս երբեք մեկուսացեալ Ամերիկա ալ չէր կրնար ապրիլ, և աշխարհի ուրիշ մասերուն մէջ ունեցած շահերը պահպանելու համար, պարտաւոր էր արիւններուն մէջ մտնելու, այսինքն Ամերիկայէն դուրս գտնուողներուն գործերուն խառնուելու, առանց որոյ համաձայնութիւն մը անկարելի էր, և միայն ուրիշներու համաձայնութենէն ծագելիք աննպաստ որոշումները յետոյ փոխելու համար ակամայ պատերազմի դիմելու ալ պէտք կրնար ըլլար. բան մը որ կառավարական դատերուն ուղղութեան և բաղձանքներուն հակառակ ըլլալէն զատ նաև երկրին համար ալ աղէտալի կրնար ըլլալ, այսինքն յետին չար քան զառաջինն։

Թէ Գ. Մաք Քինլի Ամերիկայի մեծ Հանրապետութիւնը հաստատուելէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով մեկուսացման աւանդական քաղաքականութիւնը ուրանալով Փիլիպպեաններու աշխարհակալական քաղաքականութեան մէջ նետուիլը ինչ խորին հետեւանքներու առաջնորդն եղած է, ասիկա բաղդատելի ժամանակին, և Ամերիկայի ժողովուրդը այսօր միայն ակնատեր քաղաքացին մը մահը չէ որ կ՚ողբայ, այլ և խորագէտ քաղաքէտ մը կորսնցուց։ ԼԻՈՆԲԷ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բուսեղեն սննդոց ազդեցութիւնը մարդոց գոյնին վրայ.—Մարած ձայներուն բացման դարմանը.—Լուսանկարչական ապակիներու վրայէն գտնուած միքրոպը։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին հանգիստ ապրիլ և միանգամայն իրենց [illegible] գոյնը թարմ պահել, մսեղէն կերակուրներէն աւելի ընտրելու են կանաչեղէն առատ [illegible] գրեթէ ամբողջ ուտելիքները, ինչպէս են ընդեղէններ, մրգեղէններ ու բանջարեղէնները, որոնց անուշինչ և դիւրամարս ըլլալէ զատ, մանաւանդ գեղեցիկ գոյն մըն ալ կը պարգեւեն մարդուն։ Եւրոպայի մէջ կան այնպիսի գեղեցիկ և մարմնասէր կիներ, որոնք իրենց մորթին փայլը և գոյնը չաւրելու համար գրեթէ միմիայն մրգեղէններով ու ընդեղէններով կը սնանին. միայն թէ համեմատելը դրգռիչ ըլլալուն թէ կանոնը և թէ արիւնին համար շատ զգուշութիւն պէտք է. սուրճը, թէյը և չօքօլան եթէ չափաւոր գործածուին կրնան օգտակար ըլլալ. Կենդանական [illegible] մորթ ուղղակի չափ կրնայ ունել. ի մէջ այլոց նելսը, որ մորթը ու մէջը կը գովէ յաճախ [illegible] համար ալ պէտք է. միայն մորթային հիւանդութեան ունեցողներուն չի գար։ Նմանապէս կոպճեր հոգացը որ խիստ զովացուցիչ է, և դէպի ընտանեկային։ Ուր ուրիշ կուգայ ամէնէն վերջը խնձորը, մրգեղէններուն թագաւորը, որուն չափ առողջապահին կրնայ յանձնարարուիլ նարինջը։ Անգամ մը Աբեռնեթի երիտասարդ մը Եւրոպա գնացած միջոցին հոն կը տեսնէ ծերուկ մը որ հազիւ կրնայ քալել։ Բայց ո՛րչափ կը զարմանայ, երբ հակառակ ծերութեանը դէմքը կը գտնէ այնչափ երիտասարդ, այնչափ փայլուն և հերձակ, որ տասնեակ տարիէ մըն առաջ դէմքը դեռ կը տեսներ։ Հետաքրքրութեամբ կը մօտենայ ծերունիին, ու կ՚ուզէ այդչափ երիտասարդ երեւալուն գաղտնիքը իմանալ. բայց ծերունին յօժարակամ կ՚ուզէ գոհացնել Աբեռնեթի հետաքրքրութիւնը, ու կ՚ըսէ. «Տղա՛ս, այժմ ութսուն տարու եմ, բայց ձեզ կը հաւատամ որ քսանսուն տարի չկրցանք իմ կերակուրս էր առաւօտուն և երեկոյեան [illegible] նարինջ, կտոր մը հաց և մէկ գաւաթ պորտոյի գինի։ Ուզէն մը, Մ[illegible] Կուէյի որ վերջին դարուն մէջ կ՚ապրէր, մեռաւ 100 տարեկան միայնութեան տարի ընդեղեններէն զատ բան մը չէ կերած։

∴

Դիւրին է երեւակայել թէ որչափ կամ հարստութեան մէջ և նոյն իսկ եկեղեցիին մէջ ո՛րչափ կը յոգնին երգիչները, մանաւանդ ալեր ձայն՛ ունեցողները. բայց շատ անգամ իրենց անհոգութեան պատճառաւ կը զրկուին այդ յատկանիշ վայելելէ ու կը պարտաւորուին արձանի պէս նստիլ ու մնալ [illegible] «սեխրներուն» մէկ անկիւնը, դիտելով միայն բաւականանալ, և եթէ հարցնէ թէ, ինչու՞ չեն երգեր. «ձայներնիս մարած է» կ՚ըսեն, մինչ եթէ այդ դժբաղդութիւնը չպատահեր, ո՛վ գիտէ իրենց անուշ և հոգեկան մեղեդիներով քանի՛ քանի՛ հոգիներ պիտի վառէին։ Ամէնքն ալ կը ջանան ցուցնել պատասխան դեղերու [illegible] որոնք օգուտ մը չտալէ զատ բոլորովին կը մնան։ Ձայնին քաշուելը թէեւ երկար բարոկ է բացատրել, բայց հոս համառօտիկ ըսեմ։

Արդ, պէտք է գիտնալ որ ձայնը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ [illegible] մարմնոց և է վիճակ թրթռացումը՝ որ օդին միջոցաւ կրնայ [illegible] հեռաւոր կամ մերձակայ վայրեր. խաչափաղն ալ իր երկու կողմերը մաս երկու լարեր ունի, որոնց թրթռացմամբ ձայնը յառաջ կուգայ. արդ երբ ո և իցէ կերպով այդ մասերը բորբոքելու ըլլան, կ՚ուռին ու կը խաչորձան. հետեւաբար նեղ կ՚ընեն միջոցը իրենց թրթռացման. ու անոր ձայնը հասանելէ և նոյն իսկ [illegible] անկարելի ալ կ՚ըլլայ. [illegible] պարագաներու հանդէպ, երբ գործած [illegible] հետեւեալ միջոցները կը ցուցնեն, որոնք մեր [illegible] մէջ ալ իրենց նաև [illegible] կրնան գործածուիլ. այն է նախ միանգամայն բաժակը [illegible] ջուրով լեցնել, բերանը [illegible] հինգ վեց վայրկեան չափ կոկորդին վրայ պահել, և օրական քանի անգամ մը սոփի և զմուռսի կարգութիւններ ձգել կոկորդին մէջ, ու անոնց մասը [illegible] միանգամայն կլլել։

∴

Միքրո՛պ, միքրո՛պ, ամէն տեղ միքրոպ, և վերջապէս լուսանկարչական թիթեղին և ապակիին վրայ միքրոպ։ Վերջերս լուսանկարչին մէկը [illegible] մէջ [illegible] միջոցին կը տեսնէ որ ապակիներուն վրայ խածուածի նման ապիներ ու փամփշտիկներ գոյացած են. անմիջապէս այդ միջոցին [illegible] համար կը սկսի զննել [illegible] ապակիները [illegible] մէջ [illegible]։ Ցաւոք կ՚ըսեն որ թիթեղին պատրաստութեան համար [illegible] լուծոյթին մէջէն է, մինչդեռ որ [illegible] կը դիտէ իր լուսացման [illegible] կը վերադրէ. երկրորդ [illegible] կը լուայ, բայց այլափոխուած չի նշմարեր. վերջապէս կը հասկնայ որ կայուն ջուրերէն յառաջացած [illegible] միքրոպ մըն է եղեր որ մէկ [illegible] կ՚ուտէ, կը ծակէ, և [illegible] կը գունաւորէ։ [illegible] թէ [illegible] շատ թշնամի է և իրենց [illegible] չափ զօրաւոր է որ [illegible] չի մնար։ Հետեւաբար աւելի լաւ է որ լուացած ջուրերը թէ՛ շատ շատ փոխուին և թէ հականեխուին [illegible] ջուրով։

Ե. ԲԱՐԱՆԵԱՆ

ՆՇՄԱՐՆԵՐ ԱՅՆԹԱՊԻ ՇՈՒՐՋԸ

Գ.

ԱՅՆԹԱՊ.— ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Այնթապ, ինչպէս ծանօթ է, շատ տարիներէ ի վեր չունի Առաջնորդ, ինչ որ թէեւ առաջին հայեացքով դժբաղդութիւն մը կը համարուի, բայց տարբեր ըմբռնումով մըն ալ տարիներով առանց [illegible] կառավարուիլ կրնալու պարագան [illegible] պէտք է [illegible], ինչ որ պատուաբեր է [illegible] իրենց համար։ Այսու [illegible] Առաջնորդի մը գոյութիւնը հարկաւ աւելի օգտակար ազդեցութիւն մը պիտի կրնար ունենալ։ Այնթապի ազգային այս պարագան կը յիշեմ անոր համար, որովհետեւ եթէ Եդեսիոյ ազգային տարի մը առանց կրօնական գլուխի վերահսկողութեանց թողուէին, տարակոյս չկայ որ ամէն կարգ ու սարք պիտի խանգարուէր, և ո՛չ մեծը ո՛չ պզտիկը — քիչ բացառութեամբ — իրենց դիրքը պիտի ճանչնէին։

Այնթապի եկեղեցիներ ունի 5 քահանայ. Ամէնքն ալ, ծեր թէ նորընծայ, բարեմիտ են ու իրենց հօտերուն պաշտօնին հոգածու։ Անոնց կը նախագահէ Երեց Աւագ [illegible]. Փոխանորդ կարգուած չէ. Կիւլիսեան։ Լրաթերթերու ընթերցողները գիտեն որ դէն Այնթապի մեծամասնութեան նոր եկեղեցիին շինութեան գործը։ Այդ մասին սա միայն կրնանք աւելցնել թէ մեր Այնթապ գտնուած միջոցին չէինք նորքին կառուցման մասերը՝ վերնատուն [illegible], 2-3 շաբաթէն աւարտելու մեծ հոգ կը տարուէր, որպէս զի ժողովուրդը այս տեղ եղանակին՝ իր առաջ կարենայ աղօթել նոր եկեղեցիին մէջ։

Նորաշէն եկեղեցիին մասին, որչափ կրցանք հասկնալ, երկու վարժատուն կայ ժողովուրդին մէջ։ Մէկով մաստանը են թէ շէնքը՝ իր բաւական ընդարձակութեամբը մեկնեց՝ անբաւական է տեղւոյն հայ ժողովուրդը պարունակելու. ու միւսովը հոգ կ՚ընեն չափազանց արձագանգի մասին, որուն ծայրը գտնելու կը ջանան։ Շէնքը ինքնին բաւական ճաշակաւոր ու հոյակապ գործ է։

Տեղւոյն ազգային կրթութեան գովելի առաջադիմը նկատելի է այն բազմաթիւ վարժարանները, որոնք զանազան անուններով հաստատուած են քաղաքին զանազան մասերուն մէջ։ Շէնքի մասին վարժարաններու շատը գրեթէ նման վիճակի մը մէջ երեւցաւ ինձ. կային վարժարաններ, որոնք տակաւին [illegible] չունէին։ Նոյն կրթական հաստատութեանց բարոյական [illegible] մակարդակը՝ անոնց նիւթական երեւոյթէ համեմատութենէն բարձր է. բայց մեր կարծիքով Այնթապի ազգային բան մը կը պակսի, այն է վարժարաններու, — միւսնոյն ատեն անշուշտ և հայութեան — միացումով նիւթական-բարոյական զօրեղ այժ մը առաջ բերել ինչպէս կրթական գործին. այդ ատեն է որ իրենց զարգացուցութեան ընձեռելի ջանքերը արդիւնաւորապէս պսակուած պիտի ըլլան։

Ազգ. Որբանոցը, որ կը գտնուի եկեղեցիին քովը, այնչափ յարմար դիրք մը չունի: Որբերը ուսման համար կը յաճախեն Ազգային վարժարանը:

Այնթապի ազգայինք գովելի հետաքրքրութիւն մը ըրած են ժամանակին, երկու ուսուցչուհիներ պատրաստել տալով Պոլսոյ Դպրոցասիրաց Հայուհիներու Ընկերութեան առն: Ասոնք հիմա յաջողապէս կը վարեն Հայկական վարժարանը, որու աշակերտուհիներուն գեղեցիկ ձեռագործները դիտելով, գոհունակ հաճոյք մը զգացինք:

Դ.

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿԸ

Տարակոյս չկայ արդէն թէ բոլոր Թուրքիոյ մէջ բողոքականութեան ամենէն կարեւոր կեդրոնը կամ գոնէ անոր կարեւոր սրբավայրերէն մէկն է Այնթապ, ուր կ'ըսուի թէ կը գտնուին 800 տունի չափ Հայ-բողոքականներ: Բաժնուած այս մեծկակ համայնքին հակառակ, մայր եկեղեցին իր ծոցը կը պահէ Հայ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը՝ կարեւորագոյն չափով. բայց կան գրական տաւելութիւններ, որոնք գործնականապէս կը նպաստաւորեն բողոքականութեան դիրքը Այնթապի մէջ:

Արդէն նորութիւն մը յայտնած չենք ըլլար, այդ նշանակելի տաւելութեան միջոցները—Մանչերու և Աղջկանց Գոլէճներ, Հիւանդանոց և Որբանոցներ—ժառանգելով ըսելով:

Այս կարեւոր հաստատութեանց ազդեցութիւնը այնչափ աներեւակ է, որչափ ստոյգ է թէ անոնք բողոքականներէն զատ ուրիշ համայնքութիւններու օգտին ծառայելու համար ևս հիմնուած են:

Գաւառներ եղան թէ հիմայ Հայ ու Հայ-բողոքական երկու համայնքութեանց միջեւ քանի մը տարի առաջուան սերտ յարաբերութիւնը չկայ: Կրնամ հաւատալ. բայց ինծի պէս դուրսէն եկող մը չատ վայելուչ չեմ տեսներ առոր պատճառներուն մէջ խորամուխելու. չատ կարելի է որ քիչ մը ցրտութիւն առաջ գալուն մէջ երկու կողմն ալ իր մասնակցութեան բաժինն ունեցած էր, քանի որ, եթէ տարաժամ չէ օրինակ բերել, ծափ զարնելը երկու ձեռքով է որ յաջող կուգայ:

Այս պարագային մէջ Ամերիկացիներու խօսքը չենք ըներ, զի Այնթապէն զատ ևս մեր ալ գոյացուցած համոզումն այն է՝ թէ իրենց ունեցած վստահութեան բերմամբ անոնք չատ անգամ զիրենք շրջապատող Հայ-բողոքականներու արձագանգն են միայն:

Կը յուսամ որ իմ խօսքերս այն սխալ ըմբռնումը յառաջ չբերեր թէ այս երկու համայնքութեանց յարաբերութիւնները ձգուած են. ընդհակառակն, որչափ կրցայ հասկնալ, փոխադարձ յարգանաց վրայ հիմնուած բարեկամ յարաբերութիւններ ունին երկու համայնքութիւնները, և ակնարկուած տարբերութիւնն ալ երկու կողմին առաջնորդներուն արդիւնքն է միայն, ինչ որ անխուսափելի կերպով կրնայ գոյութիւն ունենալ ամէն միջավայրի, ամէն համայնքութեան մէջ:

Համառօտախօսութեան սիրուն, չենք ուզեր զատ զատ խօսքի նիւթ ընել Ամերիկեան կարեւոր հաստատութիւնները, որոնց գրեթէ ամենուն ալ այցելեցինք, բայց քանի մը տող գոնէ Մանչերու Գոլէճի մասին, որ քաղաքին արեւմտակողմը 10-15 վայրկեան հեռու կը գտնուի զուարճալի բլրակի մը վրայ, ներկայելով բարեյօժար օտարականի մը կողմէ:

Շէնքը հոյակապ ու նպատակայարմար, վարիչներն ալ նոյնչափ հոյակապ ու գործին տէրն են: Տոքթ. Ֆուլեր՝ Գոլէճին նախագահը՝ թէեւ վաստակաբեկ ծերունի մը, իր արթնութեամբը, հեզահամբոյր ազնուութեամբը առկայծ Գոլէճին բարոյական հարստութիւնը կրնայ նկատուիլ: Նոյնպէս Մր. Մերիլ անտագիտա գնկ... մըն է: Անչուշտ մեզի համար աւելի մխիթարական է յիշել թէ ուսուցիչներէն Բրոֆէսոր Ալեքսան Պէզճեան, Յովհ. Գրիգորեան, Ս. Լեւոնեան, Գառ. Մ. Փափազեան, Ջենոր Պէզճեան են. պատկառելի դէմքեր են՝ և իրենց իւրացուցած բարձր ուսմամբը Գոլէճին յաջողակ յառաջացուցիչները:

Թէեւ այցելած չենք Թուրքիոյ քանի մը քաղաքներուն մէջ գտնուող ուրիշ Ամերիկեան հաստատութիւններ, բայց լիովին արդար կը նկատենք ամբողջ առաջ Սուրհանդակի թղթակցի մը ուղեւորական դրութեանց մէջ — Խարբերդինին քննադատութեամբ— կերպ. Թուրքիոյ Գոլէճի գործիչներուն արժանավայել վարմունքին նկատմամբ արձանագրուած գովեստը: Մենք ինքնին ալ առիթներ ունեցանք անոնց անկեղծ ազնուութեանց համոզուելու:

Գալով Գոլէճի ուսումնական ուղղութեանը, մեր ձեռնհասութենէն վեր կը նկատենք ընդհանուր քննադատութեան մը ենթարկել զայն: Հայերէնի ուսման գալով, որու մասին քանի մը անգամ դիտողութիւններու հանդիպած էինք թերթերու մէջ, մեր մասնաւոր հետաքննութեամբ հասկցանք հաւանաբար, արդարութեան պարտքն է յիշել թէ Գոլէճի հայերէնի ուսուցիչը՝ Նշան էֆ. Պալիօզեան՝ խուզարկու և հետազօտող մտքի տէր՝ ու գործին նուիրուած ձեռնհաս անձնաւորութիւն մըն է. Գոլէճի շրջանակին մէջ՝ այլ և այլ միջոցներով՝ հայերէնը զարգացնելու ջանացեր: Բայց Գոլէճին ծրագիրը այնչափ ծանրաբեռնուած է որ, Հայ ինչպէս նաեւ Թուրք լեզուն, անչուշտ ներելի համեմատութեամբ միայն կրնան մշակուիլ: Ուրիշ հայերէնի ուսման աւելի բաւարար ժամանակ տրամադրել կրթարանի մը մէջ՝ որու ուսանողաց ամբողջովին Հայ են բացի մէկէն — Յոյն մը,— ուսուցչին բարեյօժարութենէն աւելի՝ ուսուցչական ժողովին կամեցողութենէն կախուած պարագայ մըն է, որուն գոհացում տրուիլը՝ չատերէն հաճոյքով պիտի լսուէր անչուշտ: Նոյնը կրնանք ըսել նաև Թուրքերէնին համար:

Եդեսիա Գ. Կ. Ո.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ. ԹԷՈՏՈՐ ՌՈՒԶՎԷԼԴ, Մ. Նահանգներու նոր նախագահը, լաւ ամենարան մը, նշանաւոր գրող մը, և միանգամայն Ամերիկայի հանրապետական կուսակցութեան ամենէն ժողովրդական դէմքն է: Ծնած է Նիւ-Եորք, 1858ին: Ռուզվէլդ ընտանիքը հոլանտական ծագում ունի, և մեծ ծառայութիւններ մատուցած է Ամերիկայի: Մեծահարուստ վաճառականներէ զատ, ընտիր քաղաքացիներ հասցուցած է երկրին, և Ռուզվէլդ անունը Մ. Նահանգներու պատմութեան ամէն էջերուն մէջ յիշուած է: Գ. Թէոտոր Ռուզվէլդ, զոր Ամերիկացիները Թէտի կը կոչեն, Հարվարտի համալսարանը աւարտած էր իր ուսումը: Իր ազնուապետական ծագումը և անգուլ աշխատասիրութիւնը յաջողակ աչքառու մը հանդիսացուցին զինքը: Տղայութենէն արդէն բաղդին ամէն հաճոյքները կը վայելէր, հարուստ ծնողքի զաւակ մը ըլլալով: 1881ին քաղաքական ասպարէզը նետուեցաւ, առկայծ երիտասարդ էր, երբ Ալպանիի օրէնսդրական ժողովին (Նահանգ. Ժողով) անդամ ընտրուեցաւ: Իր անդրդուելի բնաւորութեան շնորհիւ մեծ ազդեցութիւն շահեցաւ: Օր մը երկաթուղիի ընկերութիւն մը, որուն անօրէնն էր ափրահաշակն Ճէյ Կուլտ, արտօնութիւն մը կ'ուզէր ժողովէն: Այս վերջինը առանց մերժողական քուէ մը արտասանելու, խորհրդարար կ'ընդունէր երկաթուղիներու հզօր իշխանին առաջարկը, երբ Գ. Ռուզվէլդ խօսք առնելով բուռն, ազդու ճառ մը խօսեցաւ, և Գ. Կուլտի առաջարկը ջուրը ինկաւ: Այդ օրէն նոր քաղաքագէտ մը մէջտեղ ելած էր: Գ. Ռուզվէլդ անձնական հանգով մը անխնայ կը հարուածէր իր կուսակցութեան, ինչպէս նաև իր հակառակորդներուն կաշառակերութիւնը, խարդախութիւնները: Օր մը այնչափ յառաջ գնաց որ «Գանեէլի զաղերու խումբ» անունը տուաւ այդ միեւնոյն Կուլտի երկաթուղիներու անօրէններուն, և «Հոգեգործ հարուստներու գաւազարգը» կոչեց զանոնք: 1889ին նախագահ Հարրիսըն Մ. Նահանգներու քաղաքային մասնախումբի մը անդամ անուանեց Գ. Ռուզվէլդը, որ ծայր աստիճան խստութեամբ վարեց իր պաշտօնը: Օրին մէկն ալ Գ. Ռուզվէլդ Նիւ-Եորքի ոստիկանապետ կարգուեցաւ: Այդ օրէն բոլոր գինետանները, խաղամոլները և ուրիշ ոչ-պատուաւոր վայրերու մէջ կեանք անցընողները դողի մէջ էին, որովհետեւ Ռուզվէլդ կատաղի պայքար մը սկսաւ անոնց դէմ: Բաւական առեն այս պաշտօնը վարելէ յետոյ ծովային նախարարութեան խորհրդական անուանուեցաւ: Այդ միջոցին էր որ կերպով մը Թելադրիչ եղաւ Սպանիոլ-Ամերիկեան պատերազմին, և պատերազմը սկսած օրէն թողուց խորհրդականի պաշտօնը, քիչ մըն ալ զէնքով կռուելու համար: Ռուզվէլդ գինուոր մը և նոյն իսկ գնդապետ մը եղած էր այլ և. գլուխը ծովէն Ամերիկեան երիտասարդներ, և ձիաւորներու գունդ մը կազմելով Քուպա չուեց: Ճոն ալ քաղըքը ծղակեցու իրեն, և Ռուզվէլդ Սան Ճուանի հակառակորդը չահեցաւ Սանթիակոյի մօտ, Թշնամիին գնդակներուն առջև: Այս պատերազմը փառքի գագաթնակէտը հասցուց գնդ. Ռուզվէլդը:

Ահա այս մարդն է որ կրցաւ ամենուն սիրտը շահիլ, ամէնուն յարգանքը վայելել, և օրին մէկն ալ Մ. Նահանգներու փոխ-նախագահութեան բարձրանալ: Բոլոր հանրապետականները և նոյն իսկ ռամկավարականները մեծ հաճոյքով կը տեսնեն զինք Ռուզվէլդի նկատմամբ, որ այսօր բաղդին մէկ անակնկալ բերումովը Ամերիկայի ամէնէն բարձր պաշտօնատարութեան կը կանչուի:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԱՔ ՔԻՆԼԻի վերջին վայրկեաններուն վրայ բարձր պաշտօնատար մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ.—«Ժամը երկուքին միջոցները Տքդ. Րիգսի նշմարեց մահուան քաղըրոց նշանները: Աւաստ անմիջապէս ընտանիքին անդամները կանչեց: Տիկին Մաք Քինլիի քունը առեր էր: Գաղտնի չգտած գայն արթնցնել: Ընտանիքին միւս անդամները լալին ապրութեամբ մը մահն նախագահին անկողնակը և անկողնին մօտը եկան: Այն առեն ժամը երկուքը հինգ վայրկեան կ'անցնէր: Հինգ վայրկեան ալ անցաւ, յետոյ ուրիշ մէկ քանի վայրկեաններ, և Տքդ. Րիգսի ձեռքը վերցուց՝ կարծես թէ նշան մը ընելու համար, և բերնէն ձայնով մը ըսաւ. «Նախագահը մեռա՛ւ»: Ցաւը լռութեան ընտանիքին անդամներուն հետ դուրս ելլելով, անմիջապէս գուրս ելաւ, և իջաւ վարի յարկը, ուր կը գտնուէին գաւլիճին անդամները, ծերակուտականները և ուրիշ բարձր պաշտօնատարներ: Խոր լռութիւն մը կը տիրէր սրահին մէջ: «Նախագահը մեռա՛ւ» գոչեց բարձրաղդեր: Ոչ ոք բառ մը արտասանեց: Բայց ամենքն ալ պղու մը պէս լացին ու հառաչեցին:»

— Նախագահ Մաք Քինլիի դագաղը կապիտոլ փոխադրուեցաւ ասկէ օրը: Դագաղին կը հետեւէին ծովային գինուորներու ջոկատ մը, Գ. Ռուզվէլդ, Նախկին նախագահ Գ. Քլիվլէնտ և ուրիշներ: Նոյն օրը հոգեհանգիստ մը կատարուեցաւ կապիտոլի մէջ, որուն ներկայ գտնուեցան նախարարներ և դեսպաններ:

— Դեր-նախագահ Գ. Ռուզվէլդ իր բարեկամներէն մէկուն յայտարարեր է թէ 1904ի նախագահական ընտրութեան առեն ընտրելի չպիտի ներկայանայ:

ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԶԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՄԱՔ ՔԻՆԼԻԻ ՄԱՍԻՆ.— Նիւ-Եորք Թայմզ հեռագրական լուրերը կը գրէ նախագահ Մաք Քինլիի մահուան մասին.— «Գ. Մաք Քինլի ոչ միայն նշանաւոր պետական անձնաւորութիւն մըն է իր յատուկ հայեցակէտներով՝ քաղաքական յանդուգն ուղղութեամբ, այլ և ամերիկեան ժողովրդեան առաւար մեծամասնութեան սիրոյ կեդրոնը. այդպէս Թարգմանը եղաւ ամերիկեան միտքին ... անձնաւորութեան մէջ կազմած լաւագոյն գաղափարը, ինչ որ ալ ըլլան ոչ մէջ այն մը որ քննադատական ... իր ժամանակին վրայ:»

ԶԱՐԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ.— Նէօֆահրվասէրէն կը հեռագրեն սեպտ. 13 Թուով.— «Այս օրուան նաւահանգիստներէն, երկու կայսրերը գացին այցելելու Իւֆանա առագաստանաւը. յետոյ Հոհէնցոլէրն զբօսանաւը գացին, ուր կը գտնուէին արդէն Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը, Ալեքսիս Մեծ-Դուքսը, կայսրերու հետեւորդները և ծովակալները: Ցոյցերուն ճաշը ժամը 2ին սրուեցաւ: Վիլհելմ կայսրը Զարին և Ալեքսիս Մեծ-Դուքսին միջակայը նստած էր: Զարին քով նստած էր Հայնրիխ իշխանը: Կայսրերուն դիմացը նստած էր գերման վարչապետ կոմս Պիւլով, իր երկու կողմը ունենալով Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Լամսդորֆ և Ռուսիոյ արքունական պաշտօնեայ Գ. Ֆրեդերիքս: Ռուսիոյ հիւրերը Հոհէնցոլէրնէն մեկնելէ առաջ, Վիլհելմ կայսրը իր գոհունակութիւնը յայտնեց կոմս Լամսդորֆի: Զարը մեկնելու առեն սեղմեց գերման վարչապետին, Վիլհելմ կայսեր հետեւորդներուն և ծովակալներուն ձեռքերը: Սիրալիր բառերով յայտարարեց թէ որքան հաճոյք է իրեն Գերման կայսեր հետ մէկ քանի օր անցընելը: Այն առեն երկու կայսրերը կոյր. Շթանտարթ զբօսանաւուն գացին, և Վիլհելմ կայսրը խիստ սիրալիր կերպով հրաժեշտ առաւ իր օգոստափառ հիւրէն: Վիլհելմ կայսրը Հոհէնցոլէրն հասնելէն պէս, երկու զբօսանաւերն ալ իրենց խարիսխը վերցուցին: Շթանտարթը առաջինէն կ'արշաւէր, և Հոհէնցոլէրն անոր կը հետեւէր, երկու կողմի վրայ խարիսխ նետած մարտանաւերու մէջէն: Այդ մարտանաւերը իրենց մեծ կայմերու վրայ դրօշակ պարզած էին: Նաւազները կ'ողջունէին զանոնք. Թնդանօթները կը գոռային: Այդ մարտանաւերու գծէն անցնելէ ետքը, երկու զբօսանաւերը Հելայի ցամաքակղզին գնացին, և «Շթանտարթ» սկսաւ դէպի Քիլ ուղղուիլ, մինչ «Հոհէնցոլէրն» Նէօֆահրվասէր կ'ուղղուէր: Երկու զբօսանաւերու նաւազները վերջին անգամ մըն ալ մէկզմէկ ողջունեցին, յետոյ ռուսական զբօսանաւը հեռացաւ, և «Հոհէնցոլէրն» իր ուղին առնելով, ժամը 6ուկէսին Նէօֆահրվասէր հասաւ:»

ԶԱՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.—Ֆրանս. Թերթերուն հետեւեալ կէս պաշտօնական գիրը ղրկուած է.— «Քաղաքներ, անձեր իրենց անունով և կամ զանազան խմբակներու կողմէ Դանքիրքի անդամներուն կ'ուղղեն հարցնելով թէ ո՛ւր և ինչպէս կրնան նուէրներ մատուցանել Զարին: Ասոնց պատասխանուեցաւ թէ Ռուսիոյ կայսրը չատ արդար համարութիւն մը կ'ընէ, և ժամանակ չունի ընդունելու նուէրներ որոնց պատճառ կ'ըլլան մէջը համարդութիւնը երկարաձգելու: Հետեւաբար ոչ ոք արտօնուած պիտի ըլլայ մատնել փնտռելու խնդրանքներու, նոյն ծաղիկներ նուիրելու համար:»

—Էքօ տը Բարի կը գուշակէ թէ Զարը պիտի հրաւիրէ նախագահ Լուպէն՝ Պետերպուրկ գալ ներկայ տարւոյ վերջերը: Ֆրանս. ընկերութեան մը կողմէ Պետերբուրգի մէջ շինուած Թրոյցքի կամուրջին բացումը առիթ պիտի ըլլայ այս հրաւէրին:

—Էնտեփանտանս Պէլժ կը ծանուցանէ թէ Ազգերու միջեւ խաղաղութիւն գոյացնելու նպատակաւ կազմուած ընկերակցութեան նախագահ Գ. Ֆրեդերիք Բասի, բաց նամակ մը մատուցանել պիտի այս Զարին, ըսելով թէ Խաղաղութեան գաղափարին պաշտօնը աւարտած է: Այս բաց նամակին մէջ կ'ըսուի ի մէջ այլոց. «Ցուարթ վէճեր կը տիրեցնեն ալ իրարու, և տիրող մտահոգութիւններ կը վարդին գոյն: Խաղաղասէրներու աչքերը ձեր վրայ կը դառնան, որովհետև չեն կրնար հաւատալ թէ ձեզի ունեցած վերջին անակնկալութիւններէն յառաջ չգան այնպիսի որոշումներ, որոնք պիտի նուաճեն ներկայի չարիքները, և մէջտեղէն պիտի վերցնեն ապագայի երկիւղները:»

— Նախագահ Լուպէ երեքշաբթի առաւօտ մեկնեցաւ Բարիզէն, և Աւայի կալուածին մէջ քիչ մը դադար առնելէ ետքը, չորեքշաբթի իր համբան պիտի Տէօնքէրք, ուր հասաւ ժամը 4ին: Քաղաքին իշխանութիւնները մեծ պատիւներով ընդունեցին նախագահը, որ յետոյ նոր քաղաքապետարանին բացման ներկայ գտնուելու գնաց: Խուռն բազմութիւն մը կը ծափահարէր զինքը: Ճաշի առեն Քաղաքապետը բաժակ առաջարկեց Գ. Լուպէի համար, և ուրիշ մը՝ Զարին կենացը, այսինքն «Ֆրանսայի մեծ բարեկամին, և աշխարհի զաւկին այն մարդուն, որ ուրիշ փառասիրութիւն չունէր եթէ ոչ խաղաղութեան պահպանումը»: Գ. Լուպէ պատասխանելով ըսաւ թէ խորապէս յուզուած է իրեն եղած ընդունելութիւնէն, և թէ երջանիկ է որ պիտի կրնայ ողջունել Ֆրանսայի հաւատարիմ զինակից մեծ երկրի մը վեհապետը: «Այս և վաղը ուրիշ ունեցած վայլուն ցոյցերը պիտի ցուցնեն Զարին երկու բարեկամ ժողովուրդներու անկեղծ միաբանութիւնը, որ կ'երաշխաւորէ Ֆրանսայի մեծութիւնը և ապահովութիւնը:» Այս խօսքերը ջերմապէս ծափահարուեցան: Իրիկուան դէմ Գ. Լուպէ ներկայ գտնուեցաւ իրեն ի պատիւ տրուած պարահանդէսի մը:

—Տէօնքէրքի նաւահանգիստը չքնաղապէս զարդարուած է, անհնարագրելի ոգեւորութիւն կը տիրէ: Բոլոր պանդոկները լեցուած են: Նաւահանգիստը փառաւոր տեսարան մը կը պարզէ:

ՌՈՒՍԻԱՅԷՆ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ երկաթուղիի երկաթուղին չինութիւնները սկսեր են: Այս երկաթուղին զանազան հիւղերու բաժնուած է. մէկ գիծը Ջուլֆայէն Դաւրէժ և Համատան պիտի երկարի: Երբ այս գիծը աւարտի, այն առեն առէ հիւղ մը պիտի չինուի մինչեւ Թեհրան, որով Ռուսիոյ և Պարսկաստանի մայրաքաղաքները երկաթուղիի ուղղակի հաղորդակցութիւն մը պիտի ունենան: Գծին ռազմագիտական կարեւորութիւն ունեցող մասը այն է որ դէպի հարաւային արեւմուտք, Մէչէդի համբով Պարսկական Ծոցը պիտի երկարի: Կ'ըսուի թէ այս գիծը Պէնտէր-Աբբասի մէջ պիտի վերջանայ, բայց տարակոյս չը կայ որ Անգլիա դիւրութեամբ չպիտի թողու ասիկա: Այս մասին ըսենք թէ միայն Ռուսիա է որ Շահին հետ կնքած մասնաւոր դաշնագրով մը, իրաւունք ունի երկաթուղիներ չինելու Պարսկաստանի մէջ: Երկրորդ՝ հաստատուած է որ երբ Ռուսիա ուզէ ռազմագիտական կարեւորութիւն ունեցող հաղորդակցութեան գիծ մը չինել, մեծ կորով կը ցուցնէ իր ծրագիրը գլուխ հանելու համար: Այսպէս եղաւ Անդրկասպեան և ուրիշ երկաթուղիներու չինութեան առեն: Բայց կ'երեւայ թէ նիւթական միջոցներու չգոյութիւնը առ այժմ արգելք մը պիտի ըլլայ Ռուսիոյ, Դաւրէժի երկաթուղին մինչեւ Պարսկական ծոցը երկարելու: Երբ Ռուս կառավարութիւնը վերջերս 17 միլիոն սթերլինի փոխառութիւն մը կ'ընէր բարեկամ ազգներուն հետ, այն առեն կարծուեցաւ թէ այդ գումարը երկաթուղիներու, և մասնաւորապէս պարսկական գծին չինութեան պիտի յատկացուի: Բայց հիմայ հասկցուած է թէ այդ գումարին մեծ մասը աւելի ստրատեգիական պէտքերու գործածուած է: Ասկէ զատ մեծ գումարներ պէտք են, Ռուսիոյ սովեալ նահանգներուն օգնութեան հասնելու համար, քանի որ ձմեռը վրայ կը հասնի: Դիտել կը տրուի թէ Ռուսիա երկաթուղիներու չինութեան մէջ աւելի յառաջ գացած պիտի ըլլար, եթէ աւելի հրապուրիչ պայմաններ առաջարկէր օտար ձեռնարկուներուն: Օրինակի համար, Թրանսսիպերիական երկաթուղիին չինութիւնը նախապէս անգլ. խմբակի մը յանձնուած էր, բայց վերջին պահուն խմբակը քաչուեցաւ, Ռուս կառավարութեան առաջարկած անընդունելի պայմաններուն վրայ: Ասա այսպէս Ռուս կառավարութիւնը մեծ յաջողութիւններ կ'ընթերցէ երկաթուղիներու չինութիւնը, և չատ մը նահանգներ կը զրկուին չոգեկառքին բարիքներէն, քանի որ մինչեւ հիմայ դեռ հազիւ 40,000 վերստ երկայնութեամբ երկաթուղիի գիծ կայ ամբողջ եւրոպական Ռուսիոյ մէջ: Երկաթուղիներու պէտքը այնչափ զգալի չպիտի ըլլար, եթէ Ռուսիա քիչ չատ կանոնաւոր խճուղիներ ունենար, մինչդեռ այսօր հազիւ 12,000 վերստ երկայնութեամբ խճուղի կայ Ռուսիոյ մէջ:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Ճափոնի պաշտօնական նախարարը Թօքիօյի Ֆրանսական դեսպանատան մէջ տրուած հացկերոյթի մը միջոցին հետեւեալ խօսքերը ուղղեր է Ֆրանս. դեսպանին.—«Ֆրանսայի կը պարտինք մեր ռազմագիտական ծաւալ... Թուրքիանց մեծ մասը: Ուրախ չնորհակալութիւն կը յայտնեմ Ֆրանսայի սպաներուն՝ մեր վարժապետներուն, մեզի սորվեցուցածներուն համար, զորս օգտակար կը գտնենք այնքան դարերէ ի վեր: Կը մաղթեմ որ երկու բանակները միացնող կապերը աւելի ևս ամրապնդուին:»

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ միաբանութիւններէն անոնք որ չեն ուզեր համակերպիլ ընկերակցութեանց վրայ դրուած օրէնքին, երկրէն կը մեկնին և ուրիշ տեղ կը հաստատուին: Բազմաթիւ Ճեզուիթներ կը հաստատուին Ակքամ (Հոլանտա), ուր եկեղեցի մը կառուցանել կուզեն և մեծ տարածութեամբ հողեր գնած են: Ուրիշ կրօնական Միաբանութիւն մը, Երրորդութեան Կարգ կոչուածը, Թերեւս հաստատուի Պոհեմիոյ մէջ, որովհետեւ կը ծանուցուի թէ Աւստրիոյ գահաժառանգ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքեդուքսը այդ երկրին մէջ գեղեցիկ դղեակ մը նուիրեր է անոր: Ֆրանսայէն մեկնող կրօնաւորուհիներն ալ բազմաթիւ են: Իրենցմէ չատերը Անգլիա մեկնած և վանք մը բացած են արդէն Տըննոյի (Քենթ) մէջ: Ուրիշներ Բելժիոյ մէջ հաստատուած են, բայց կ'ըսուի թէ այդ քաղաքը մերժած է զիրենք ընդունիլ: Գալով Ֆրանսա մնալ ուզող Միաբանութիւններուն, ասոնք պարտին մինչեւ սեպտեմբերի վերջը հարկ եղած արտօնութիւնը խնդրել Ֆրանսայի ներքին գործոց նախարարութենէն. Ֆրանս. կառավարութիւնը Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ այս խնդրանքներուն վերաբերեալ օրինագիծը, կարծիքը առնելէ ետքը այն քաղաքային Խորհրդարաններուն և համայնքներուն, ուր կը գտնուին այդ Միաբանութիւնները: Այս ամէնը ժամանակ կառնէ խնդիրներ են, և կը կարծուի թէ Խորհրդարանը իր յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ ալ որոշում չպիտի կրնայ տալ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՏԱՆԸՄԱՐՔԱՅԻ ՄԷՋ.— Քոբէնհակէն կը հեռագրեն սեպտ. 13 Թուով.— «Անգլիոյ Թագաւորը և Թագուհին Ամալիէնպէրկի պալատին մէջ ընդունեցին Տանըմարքայի բազմաթիւ ընկերակցութիւններու պատուիրակութիւններ, որոնք եկած էին ուղերձ մը մատուցանելու անոնց՝ իրենց գոհակցութեան մասին: Էտուըրտ Թագաւորը հետեւեալ կերպով պատասխանեց այդ ուղերձին.— «Յանուն իմ և յանուն Թագուհիին սրտագին չնորհակալութիւն կը յայտնեմ Տանըմարքայի ժողովուրդին՝ այն բարեացակամ զգացումներուն համար, որոնք կը յայտնուին ուղերձին մէջ: Դանիական հողին վրայ ոտք կոխելու առաջին օրէս իսկ, Տանըմարքացիները միեւնոյն համակրութիւնը ցուցուցին ինծի, ինչ որ կը ցուցնեն իրենց արքայական գերդաստանի անդամներուն: Խորապէս կը գնահատեմ իմ մասիս յայտնուած զգացումները:» Թագաւորը ի վերջոյ իր գոհունակութիւնը յայտնեց Տանըմարքայի և Անկլօ-Սաքսոն ժողովուրդները միացնող բարեկամութեան համար, որ անցեալ դարուն մէջ ևս քան զևս ամրապնդուած է:

ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— Գրիւսէլի Բէդի Պլէօ Թերթը կ'իմանայ թէ Մորգանի իրաւանց Պաշտպանական Դաշնակցութեան կողմ. յանձնաժողովը, նկատելով որ Թրանսվալի և Օրանժի լիազօր պատուիրակները սեպտ. 10 Թուակիր պաշտօնական գրով մը նորէն կը ծանուցանեն Լահէյի իրաւարարական ատեանի անդամին Թէ Հարաւ-Ամերիկեան երկու հանրապետութիւնները պատրաստ են իրաւարարութեան վճռոյն յանձնել իրենց և Բրիտանական կառավարութեան միջեւ ծագած վէճը, կը խնդրէ Լա Հէյի դեսպանախորհրդին արտօնել... որ բարեկամական միջնորդութիւն մը ընեն Անգլ. կառավարութեան մօտ, որպէս զի համաձայնութիւն յայտնէ այդ իրաւարարական առաջարկին:

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.— Ինչպէս երէկ մանրամասնաբար գրեցինք, սեպտ. 12ին լրացած է այն պայմանաժամը, զոր Սպանիոյ կառավարութիւնը տուած էր Մարոքի, իր պահանջումներուն պատասխան մը տալու համար: Սան Սեպաստիանեան հասած նորագոյն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ

Սամոսոյ արտաքին գործոց նախարարը գեռ պաշտօնական մը ստացած չէ։ Նոյն հեռագիրը վերապահութեամբ կը ծանուցանէ թէ, Սարաֆ Սամոսեան դեսպանատան թարգման Մեհրաքէն գացեր է, հետը տանելով Սամոսոյ կառավարութեան մէկ զեկուցագիրը, ինչպէս նաև ուրիշ հաւաքական զեկուցագիր մը Սարաֆի եմիրին ուղղուած եւրոպական տէրութեանց կողմէ։

ՃԱՊՈՆ ՂՐԿՈՒԱԾ չինական պատուիրակութիւնը անցեալ ուրբաթ ներկայացեր է Միքատոյին, որուն մատուցեր է Չինու կայսեր կողմէ գրուած ներողական գիրը՝ Բեգինի Ճաբոնական գործակատարին սպանման համար։ Ճաբոնի կայսրը ի պատասխան յոյս յայտներ է թէ Չինաստան պիտի շարունակէ աշխատիլ խաղաղութեան տեւականութիւնը։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 1319 1901

Տճ. Լտ.

Օր	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ճմզիւլ-ախըր	Սեպտ.
6	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Սրբոց քահանայից Արքահամու եւ Խորենայ եւ անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի եւ Աստուածատրոյ վկային։	6	19
կէսօր 5.54			կէսօր 5.52

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1835 սեպտ. 6ին կը կատարուի օծումը Պոլսոյ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին, որ հին յունական տաճար մըն է 1631ին Հայոց յանձնուած եւ քանիցս վերաշինուած։

—1891 սեպտ. 6ին կը մեռնի եւմաս-գէտ Յակոբ փաշա Գազազեան, նախարար կայս. Անձնական Գանձուն, 60 տարեկան հասակին մէջ։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմութեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	21	Պէյրութ	24	Պետերսպուրգ	13
Երուսաղէմ	7	Բարիզ	11	Վիեննա	10
Իզմիր	20	Աթէնք	20	Թրիեստ	—
Իզմիտ	—	Տրապիզոն	—	Պեռլին	20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՆ ալ երէկ չգումարուեցաւ, անդամներու մեծամասնութեան բացակայութեան պատճառաւ։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն միայն Տ. Գրիգորիս արքեպս. Ցովհաննէսեան և Կարապետ Ա. քհն. Սէթեան։ Իսկ Քաղաք. Ժողովէն Տիգրան էֆ. Նուսուֆեան, Էլմաս էֆ. Զայեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։ Բուրգերէն Բէյթ-ակցութեանց զեկուցագրութեան գլխաւորեալ կարապետ էֆ. Եաչօրուեան, Ս. Գասքերի? բաղձալով երթալով համոզեց թէ Խառն Ժողովը չէր կրցած իր նիստը գումարել և պահ մը զբաղեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ, որ մէկ երկու օրէ ի վեր տկար ըլլալով իր բնակարանին մէջ կ'ընդունի պաշտօնական անձերու եկեղեցական թէ աշխարհական այցելութիւնները։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ անցեալ նիստին արտաքուող պարունակող թղթերը, որ կը վերաբերին վարչական ժողովներու պաշտօնավարութեան մասին Դատական նախագահութենէն հասած թեզքերէին, պատրաստուած ըլլալով այսօր կը մատուցուին նոյն նախագահութեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ եղբայր Տօքթ. Կոմիտաս էֆ. Օրմանեան, որ վերջերս անդամ կարգուած էր Քաղաքացիական առողջապահական Խորհուրդին, կայս. Պալատան բժիշկներու շարքին մէջ ընդունուեր է։

ԱԿՆԵՆ տեղեկութիւն կուտան թէ Մուշեղ Ս. Վ. Արապկիրի առաջնորդը, ապաշխարհութեան թարգմաներ է Նորեկը և թէ մտադիր է ի մօտոյ հրատարակութեան տալ։ Ինչպէս հրատարակութիւնը Ձեռնարկողին պահանջք Տրպիզոնի (?) մէկ քանի տարի առաջ վերջացեր Մուշեղ Վ.ի մէկ աշխատասիրութիւնը Նարեկացիի վրայ գրուած։ Այդ գործին կարեւորութիւնը լուսցին, բայց իր արժէքին վրայ գաղափար մը կազմել կարելի չեղաւ, որովհետեւ հրատարակ չելաւ։ Կ'երեւայ որ այդ աշխատասիրութեան փոխարէն Նարեկի աշխարհաբար թարգմանութիւնը պիտի հրատարակուի հիմայ, որ անհնար համար կարեւոր է։

ՊԱԼԸՔԼԸՐԻ գերեզմանատան արձանագրութիւնը վերջացած գործ մը կրնայ համարուիլ։ Հիմա կը զբաղին գանձերու չինութեան և երկաթներու գետնեցման գործով։ Հաղջեր կան որ պատերը բաւական ցած են, բայց Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը իր միջոցներով այսքանը միայն կրցաւ ընել։ Եթէ քիչ մը աւելի օժանդակութիւն ըլլար դրսէն, թաղը բարձրացնել պատերն ալ։ Սա ճիշդ է որ սա այժմ գուրսէն անօսուններ և անկարգ մարդեր չպիտի կրնան մտնել ներս. միայն թէ գոնէ այնտեղ գտնուող քահանաներ և այխարհական պաշտօնեաներ, այդպիսի վայրի մը վայելուչ պահպանութը պահէին և անպատշաճ ըզբօսանքներ մէկ կողմ դնէին։ Այցելու մը զարմանքով տեսեր է որ, ցեցեկները թղթախաղով կը զբաղին անոնք, որ մեռելներ չունին զբաղելու։ Այդպէս զբօսարան կամ խաղարան չէ. և երբ գերեզմանատունը իր պատշաճ վիճակին մէջ գնելու ջանք եղաւ, պէտք չէ թողուլ որ կրկնուին այդ անպատեհութիւնները։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ ատենապետ Գէորգ էֆ. Ասլանեան երէկ Գալաթիոյ քարափ երթալով, իր անդամակցներուն բաւական սպասելէ յետոյ մեկներ է։ Կէս օրէն վերջ միայն Տանձիկեան էֆ. եկած է։ Խորհրդոյ գիւանին կողմէ հեռեւեալը հաղորդուած է մեզ, զոր նոյնութեամբ կը հրատարակենք։—

«Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ ազգ. Գալաթիոյ քարափ մէջ, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդրոց անօրինութեամբ.— Օրթաքէօյի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը խնդրած էր իրեն վերադարձնել իր նախորդին հաշուետումարները, որք կը գտնուէին ազգ. Գալաթիոյ քարափին մէջ քննուելու համար։ Խորհուրդը յանձնարարեց կեդր. Համարակալութեան, սոյն հաշուոց քննութեան յաղագման մասին տալ հարկ եղած բացատրութիւնները։— Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու հաշուոց մասին կեդր. Համարակալութեան կողմէ մատուցուած տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով, և տեսնելով որ նոյն հաշուետմարներու մէջ հաշուական ձեւակերպութեանց վերաբերեալ թերութիւններ կը գտնուին, յանձնարարուեցաւ կեդր. Համարակալին, նոյն թերութիւնները ուղղել տալ Դպրաց դասու համարակալութեան, և ներկայել Խորհրդոյ, Ս. Գասքերքերին վաւերացման ենթարկուելու համար։— Գուզկունճուգի նախորդ Թաղ. Խորհուրդը քառ օրին մատուցած ըլլալով իր քառամեայ պաշտօնավարութեան վերջին երկամեակին հաշիւները՝ իր համարատուութեան տեղեկագրովը, յանձնուեցաւ կեդր. համարակալութեան ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։— Ըստ յանձնարարութեան Ս. Գասքերքերի և Ուսումն. Խորհրդոյ, ուշագրութեան առնուեցան Էթ-Մէյտանի վարժարանին մատակարարութեան, կոլուածի վաճառման և վարժարանի չէնքի վարձքի վերաբերեալ խնդիրները, և յետ խորհրդակցութեան, և որոշուեցաւ հրաւիրել նոյն վարժարանի հոգաբարձութիւնը, Խորհրդոյ յառաջիկայ նիստին, ի խորհրդակցութիւն և ի անօրինութիւն կարեւորին։— Գըլէճիկի առաջնորդը և գաւառ. վարչութիւնը ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդած էին Վիճակին Մուղաթայի արդարոց բաղդման եղանակին վրայ, և ի մասնաւորի Արսլանպէկ և Ալըքէօ գիւղերու բաժնին նկատմամբ, որք վերջերս կեդր. Վարչութեան անօրէնութեամբ Բեօթանէօայի հովւութեան յանձնուած էին։ Որոշուեցաւ լսել այս մասին եւեւմտից գիւանի տեղեկութեան կարծիքն ու տեղեկութիւնները.— Գալաթիոյ եկեղեցւոյ կալուածներէն միայն վարձակալին և Թաղ. Խորհուրդին միջեւ ծագած վարձակալութեան խնդրոյն նկատմամբ հարկ եղած տեղեկութիւնները ստանալու համար, որոշուեցաւ Խորհրդոյ յառաջիկայ նիստին հրաւիրել եկեղեցւոյն երբեմնի քարոզիչ Տաճատ Վ. Ուկանեան, Կիւրղենկեան Խաչիկ և Ազնաւուրեան Աւետիս էֆ.ները։— Զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը հաշուական և կալուածական, ինչպէս նաև մասնաւորներու կողմէ մատուցուած խնդրագիրներու քննութեամբ։»

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

18 Սեպտեմբեր 1901

Ֆրանս. $\%$	(3% Français)	101.
Ռէժի	(Tab. Turcs)	309.
Դօնսոլիտ	(R. Turque D.)	24.75
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	102.75
Պանք Օթ.	(Banque Ott.)	524 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	83.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(այս առտուան)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Իւլայի Բ. աստիճան ապուեցաւ Բ. Դրան Խորհրդակցութեանց անդամներէն օգնականներէն Մեւլթութ պէյի։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ հեռագրաց և թղթատարութեան վերատեսչութեան հաշուական տարբերաց անդամներէն մէկ Օսման էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան արուեցաւ Անատոլուի Օսմ. երկաթուղւոյ ընկերութեան տնտեսական գործոց տնօրէն Գիրլինգըու էֆ.ի։

Գ. Օսմանիէ՝ Սկիւտար-Գաւալ (?) ջուրի ընկերութեան քննիչ Ալեքսանդր Գամպ էֆ.ի և Բեօթանէոյ հաշուակալ Ասլանիլ Բեքիմ էֆ.ի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ գահակալութեան տարեդարձին առթիւ փայլուն հանդէսներ տրուեր են Ճենովայի մէջ, ուրկէ հեռեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն.—«Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ հաւաքուածներ մէջ գտնուող Օսմ. «Մէսուտիէ» զրահաւորին մեծ զբօսալ պարցելու։ Նոյնպէս զբօսապարիկ Ճենովայի պաշտօնականութեան յանգիթ բոլոր իտալական մարմանքներու և Թորփիլաթներու, ինչպէս նաև Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին «Թիմսա»? զբօսանաւը, որ այժմ հոս կը գտնուի։ Կէս օրին «Մէսուտիէ» փառաւոր զբահաւորին մէջ բաժնուեցաւ Օսմ. երկու նոր Թորփիլահալածները Կ. Պոլիս առաջնորդող խորհրդի նաւազներուն չնորհուած Լիեաքաթ չքանշանները։ Անցալոո նաւարանին մէջ աղաղ չքաւեգան մը տրուեցաւ, որու միջոցին նաւարանին Ս. հրամանատարի Գ. Նէկէթ Վեհ. Սուլթանին կենաց բաժակ առաջարկեց, որուն պատասխանեց Խալիլ փաշա, Վիքթոր Էմմանուել Թագաւորին կենաց համար բաժակ պարպելով։ Այս ներկաները բաժնուեցան խորամէ գոհունակութիւն յայտնելով»։

ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԱՔ ՔԻՆԼԻԻ մահուան առթիւ, այս առաւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Թարաբիոյ անգլիական գեսպանատան մատրան մէջ, որ ամերիկեան դեսպանատան արամադրութեան տակ դրուած է։ Այս արարողութեան ներկայ պիտի գտնուին Վեհ. Սուլթանին և կայս. կառավարութեան պատուիրակները, ինչպէս նաև դեսպանական մարմնոյն անդամները ըլլն։

—Նոյնպէս այսօր կէս օրէն ետքը ժամը 2ին Բուժելի Հիսար Բոպերթ Գոլէճի մեծ սրահին մէջ կրօնական արարողութիւն մը պիտի կատարուի միենոյն նպատակով, կազմակերպութեամբ մայրաքաղաքի ամերիկեան գաղթականութեան։

ԲՈԼ ՍԹԵՖԱՆՈՎԻՔԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ.—«Մօնիթէօռ»ի մէջ հանգուցեալ ըՍթեֆանովիքի ժառանգութեան մասին հետեւեալը կը կարդանք.—«Մեր աշխատակիցներէն մին այս առաւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ հանգուցեալ Բոլ Սթեֆանովիքի եղբայր Գ. Ժան Սթեֆանովիքի փաստաբան Տօքթ. Միցսիի փոխանորդ Գ. Շոպէսի հետ։ Այս վերջինը տեղեկութեան միջոցին յայտարարած է թէ հանգուցեալին կտակագիրը Լոնտոնի Վերջին նիշ տանեին գոլ թողուած ըլլալուն, այժմ հարկ եղած ձեւակերպութիւնները կատարուելու վրայ են, և մինչեւ որ լուրթին անկարելի պիտի ըլլայ բուն կտակագրին խակական մէկ պատճէնը ձեռք ձգել։ Կտակագրին վրայ վերջին եղած յաւելուածներուն մէկ պատճէնը գրկուած է Տքթ. Միցսիի»։

ԿԼՄՏԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ.— Հանր. Գործոց Վարչութեան կայս. քոմիսէր Սաիտ պէյէ, նոյն վարչութեան հաշուակալէն և Ելմտական պաշտօնատան Բ. հաշուակալ Մէհմէտ էֆ.է կազմուած ելմտական յանձնաժողովը իր գործը աւարտելով հաշուեքննութեան Խորհրդոյ ներկայացուցած է, որ այդ ելմտական խնդրոյն կարեւորութեան և սովորականութեան համար Օսմ. կայսրութեան չահերուն համաձայն որոշում մը առնուած է։

ՍՕՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Բուլղարեան ակզանաւորական խմբակին և Գուլէար կառավարութեան միջեւ փոխառութեան մասին ժամանակէ մը ի վեր եղած բանակցութիւնները վերջացեր են։ Կառավարութիւնները որոշեր է այդ փոխառութեան օրինագիծը քուէարկել տալ Սոպրանիէին, որ պիտի գումարուի հոկտեմբ. 15ին։

ՄԱՐՈՔԻ ելմտական նախարար Էլ-Մէյօր Աղաֆիլ Սէլամ էֆ., որ Մեքքէէն վերադարձին մայրաքաղաքս ալ հանդիպած էր, այսօր Մարսիլիոյ համբով իր երկիրը գարձաւ։ Մարոքի նախարարը կայս. արտօնութեամբ այցելած է Տոլմա Պաղչէի և Թօփգաբուի պալատները, կայս. Թանգարանը և ուրիշ տեղեր։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ սեպտեմբեր 9էն մինչեւ 15 ժամանակի 6 դէպք և 4 մահ պատահած են, Բորդ-Սայիտի մէջ 4 դէպք և 5 մահ, Միթկամրի մէջ 3 դէպք և Գէննայի մէջ 1 մահ։

—Ցունիս 3էն մինչեւ օգոստ. 9 Զակազիկի մէջ 76 դէպք և 32 մահ, Մինիէի և Մանսուրայի մէջ 6 դէպք և 2 մահ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ գեսպան Գ. Զինովիէվ հակառակ որ վերջին աղջկան մայրաքաղաքէս կը մեկնի։ Դեսպանը Նահ Բարիզ պիտի երթայ, յետոյ Հաւ և ապա Բիզե-բաղուրկ։

ՏԻԳ. Նիքոլ այսօր Մէսոժիւլիի շոգենաւով վերջնապէս մայրաքաղաքէս կը մեկնի, Ֆրանսա գառնալու համար։

ՇԱՆՕՔ եղածիւթ Ցարութիւն էֆ. Սինաններ այս անգամ զաշնակի համար երկու գեղեցիկ կտորներ եւս պատրաստած է. մին «Ռեֆիկը Թուֆիլ» անուն վալս մը, իսկ միւսը «Բոլքա Կոլամ»։

ԱՆԱԿՆՈՒԹԻՒՆ.— Սահմանական Բ. Դատարանը անանկ հրատարակած է Գրլսոյ կողմը Սիւնկերճիլերի մէջ տանց թիւի նպատակաւորաւ տէր Սեթրաքի Ա-թանաչ անուն անձը։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ նոր կանոնագրին համաձայն անոնք որ իրենց զաւակներուն ծնունդը ժամանակին խոսք չեն տար ատուգաքի պիտի ենթարկուէին։ Զեանճա պաշտօնատունը այժմ որոշած է այդ տուգանքէն ազատ կացուցանել այն անձերը, որոնք իրենց զաւակաց ծննդեան առեն հիւանդ էին կամ թէ իրենց գործերը կարգադրելու առեն մարդ չունէին։

ՄԷՄ-ԵԳԱՐՔՈՍ Բարձր. Խալիլ Րիֆաթ փաշայի հիւանդութիւնը դարմանելու պաշտօնը յանձնուած է Տօքթոր Նիքոլաքի փաշայի, Խօրասանճեան էֆ.ի և գնդապետ Արիւթիֆ պէյի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալ Րէուֆ փաշայի հիւանդ ըլլալը Վեհ. Սուլթանը իմանալով բարեհաճեցաւ անոր վիճակին վրայ տեղեկութիւններ ուղել և իր կայս. բարեմաղթութիւնները հաղորդել տալ անոր, կայս. պալատան Ա. քարտուղարութեան կողմէ։

ՑՈՒՆԱՑ Տ. Ոտոքիմ Գազարխորք հրամայած է որ Գալաթիոյ քարափին Խասն ժողովոյ գումարման առեն աշխարհական անդամները ամբողջովին ներկայ ըլլան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ գեսպանատան պահականաւերէն «Պօղոթիպի» չոգենաւը, որ Բէօսթէնճէէն գալով Միջերկրական պիտի երթար, արտօնութիւն առեր է նեղուցներէն անցնելու։

ՄԻՀՆՈՒՐԻ կոչուած քաղաքները, որոնք ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ քաշուիլ սկսած էին, Բժշկական վարժարանին աւազութեան կողմէ տարրալուծուելով, հաստատուած է թէ առողջութեան վնասակար բաղադրութիւններով պատրաստուած են։ Հետեւաբար ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ 25 ոսկիի տուգանք մը առնուած է Գ. Միհնօթիէն։

ԱՑԱՆԶԸԳԻՆ կը գրեն թէ Իսլամ կին մը վերջերս չորս զաւակ մէկէն ծներ է. Մայրը և նորածինները քաջառողջ են եղեր։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Եզեկեմպատ Աստանին ամէն ապէի օրը տեսնուեցաւ գատավարութիւնը Իլիա, Սթավրի, Ալեքօ և փաստաբան Տիմիթրի անուն անձերուն, որոնք ոսկէ առալ Ղալաթիա Բէրչէմպէ Բազարքի մէջ գտնուած իրենց մանճակալի և այլն վաճառատունը 2000 ոսկիի ապահովագրած և ապա գայն կրակի տուած էին։ Որոշուած ըլլալով հրդեհին տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարել, գատավարութիւնը ուրիշ օրուան թողուեցաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱՅԻ

Բերայի մասնաճիւղը փոխադրուած է Բերա Մեծ-փողոց թիւ 347, Գոն Մարշէի ճիշդ դիմացը։ 13—1

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Արեւելեան Րումելիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 190րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ պիտի կատարուի 1901 սեպտ. 18/ հոկտեմբեր 1ին Հանր. Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, մասնակցութեամբ Օսմ.-կայս. Պանքային։ 6—1

Կ. Պոլիս, 5/18 սեպտ. 1901

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ

Րումելիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 34րդ վիճակահանութենէն մինչեւ 71րդ վիճակահանութիւնը պարգեւ չահող և մինչեւ օրս չգանձուած թիւերուն ցուցակին շարունակութիւնն ալ հրատարակած էինք երէկ։ Այս կերպով հրատարակած եղանք այդ պարտաթուղթերուն առաջին վիճակահանութիւնէն մինչեւ 180րդ վիճակահանութիւնը պարգեւ չահող բայց մինչեւ օրս չգանձուող թիւերը, մեզ միակ նպատակ ունենալով հասարակութեան ծառայութիւն մը մատուցանել, որովհետեւ մեր ընթերցողներէն գտնուեցան շատեր, որոնք այդ թուղթերէն ունենալով փութացին գանձել զանոնք և իրենց շնորհակալութիւնները յայտնել մեզի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 17 սեպտ.— Իբր 25000 օտարականներ հասած են այս միջոցիս Տէօնքերք։

—Բարձրագոյն ատեանէն դատապարտուած Գ. Բոլ Տէռուլէտի պաշտպանները ծախուեցան այս գիշեր։

—Ռուսաց Ցարուհւոյն զօրաշարժերուն համաձայն որոշեց ամէն կողմ հոկտեմբեր ընտրութիւններ ներկայացնել 1902ի ընտրութեանց մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մէկ քանի օրէ ի վեր բազմաթիւ գաղտնի թնդանօթներ նաւ կը դրուին Տուլզի նաւահանգստէն զօրք և ռազմամթերք կը ղրկուի Ճիպրալթար, Մալթա և Հնդկաստան։ Այն կարծիքը կայ թէ Անգլիա ամէն կողմ մեծ թուով զօրք պահել կ'ուզէ Հնդկաստանի ճամբուն վրայ։

ՆԱԲՈԼԻ.— Չինաստանէն դարձող Իտալական զօրքերը Նաբոլի եկան։ Պատերազմական նախարարը Թորփիլանաւով մը զանոնք դիմաւորելու գնաց։ Ժողովուրդը խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրաւ զինուորներուն։

ԼԱ ՀԷՅ.— Գ. Շալք Պըրկըր տեղեկագիր մը առաւ Գ. Քրիւկէրի թէ հազիւ 500 Պօէրներ հպատակութիւն պիտի յայտնեն Անգլիացիներուն Լորտ Քիչնըրի յայտարարութեան հետեւանօք։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ Օրլէընսէն 1050 ձի և 1000 ջորի ղրկուած է Քափթաուն, Անգլ. զօրքերուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Չինացիները ձեռք առեր են Բեքինի վարչութիւնը։ Ամերիկեան և Ճաբոնական զօրքերը մեկներ են քաղաքէն։

—Գեն. Այէնայ Օրանժի մէջ գերի բռներ է Պօէր հրամանատար մը և 21 զօրեներ, ինչպէս նաև ձեռք անցուցեր է մեծաքանակ ռազմամթերք և պաշար։ Գեն. Բէքէվիչ ալ 36 Պօէր գերի բռներ է։

ՎԻԵՆՆԱ.—Զրոյց կայ թէ Նորիկաս Թագուհիը պիտի այցելէ Ռումանիոյ Կարոլ Թագաւորին, որ ձմեռը Աթէնք պիտի երթայ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 18 սեպտ.— Նախագահ Լուպէ և նախարարները ժամը 7ին «Քասինի» զբահաւորը նստեցան։ Նավը ալեկոծուած ըլլալով կը վախցուի որ Զարը և Զարուհին չկրնան «Քասինի» մարտանաւը ելլել։ Զարը Զարուհին, և Գ. Լուպէ ժամը 3ին ցամաք պիտի ելլեն։

—Ռուսինկրքնէն կը հեռագրեն թէ Գ. Րուզվէլդ, Մ. Նահանգներու նոր նախագահը, հրաւիրեր է բոլոր նախարարները որ շարունակեն իրենց պաշտօնը։

—Զօր. Ֆոռ Գիկէ Բարիզի կառավարիչ անուանուեցաւ Զօր. Ֆլուրանթէնի տեղ։

—Շավային նախարար Գ. Լէնսոան Թուլօն պիտի երթայ՝ դիմաւորելու համար Վաւասան զօրավարը, որ Չինաստանէն կը դառնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		25.37
Երեկուան բարձր գինը		25.38
Երեկուան վար գինը		25.36

ՐՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	100.25
Երեկուան բարձր գինը		100.37
» վար »		100.—
Ռէժի	Լ. Օ.	13.—
Թրամվէյի բաժնեթուղթ		5.82
» պարտաթուղթ		478
» ժուիսանս		1.60
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ.Օ.	3.92
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	82
Թարաֆ		461.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		264.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀՆՐԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.07
Մէճիտիէ		99.
Անգլիական ոսկի		110.02
Ֆրանսական ոսկի		87.27
Ֆլորին		51.06
Բոլ		90.20
Րուպլի թղթադրամ		8.58
Լոնտոն 3 ամիս		109.10
Բարիզ		22.90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Սեպտ. Անգլիական		ԲԱՐԻԶ 17 Սեպտ. Ֆրանսական
Անգլ. գօնս.	93.87	101.12
Օս. գօն. սէրիB.	49.—	
» » » C.	26.—	24.80
» » » D.	23.—	24.55
Պանք Օթօմ.	10.30	525.
Թրանսվալ	3.31	83.
Եգիպտական		108.
Օսմ. Ռէժի		309.
Բրիօրիթէ		508.
Օսմ. Մաքսատուն		510.
Օսմանիէ		455.
Գրէտի Լիոնէ		1031
Խտալական		98.70
Սպանիական		71.35

ՈՒՍՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՇ

Պաշտօնական ծանուցում

[illegible]

[illegible] 3—2

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱԶԴ

ՈՒՍՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՇ (Մեջ) [illegible]

[illegible]

Երթի տոմսակներ

Հայ.-Բուլղ.-յէն Իզմիտ	Ա. կարգ արծ. գրշ.				39.20
	Բ.	»	»	»	24.30
	Գ.	»	»	»	16.10
Հ.-Բուլղ.յէն Ատաբազար	Ա.	»	»	»	67.—
	Բ.	»	»	»	40.—
	Գ.	»	»	»	26.10

Երթ ու դարձի տոմսակներ

Հայ.-Բուլղ.-յէն Իզմիտ	Ա.	»	»	»	50.—
	Բ.	»	»	»	30.—
	Գ.	»	»	»	20.—
Հ.-Բուլղ.յէն Ատաբազար	Ա.	»	»	»	114.—
	Բ.	»	»	»	65.—
	Գ.	»	»	»	41.
Ադ-Շէհիրէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	185.—
	Գ.	»	»	»	122.—
Աֆ.Գարհ.էն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	142.30
	Գ.	»	»	»	93.10
Քիւթահիաէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	104.20
	Գ.	»	»	»	68.—
Էսկիշէհիրէն Ատաբազար	Բ.	»	»	»	77.—
	Գ.	»	»	»	50.—

Երկքէն 10 տարեկան [illegible] 3 տարեկանէն [illegible] 6/19էն [illegible] 15/28. [illegible] 28/11 [illegible]

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայդար Բաշա, 1 Սեպտ. 1901 4—3

ՆՈՐ ԴԱՍԱՐԱՆ

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՍՂԱՆԿԱՐԻ

[illegible] Օր. Ա. Սի[illegible] 2 [illegible] (broderie) [illegible]

[illegible] 10—6

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,732,680	» »
1900ր [illegible]	3,067,923	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,698,299	» »
1900ի հասոյթը	1,233,070	» »

[illegible] ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ, ՔԱՆ ՈՐ ՈՒՐԻՇ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

[illegible] ԵՐԵՍՈՒՆ ՎԵՑ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. [illegible]

ՄԱՐԻԹԱՅՄ — MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

[illegible]

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. Ն ՑՏԼԻՆԿԷՐ

[illegible] 400է [illegible]

[illegible] Մ. Ժ. Նայալեն[illegible]

[illegible] Թիւ 2, [illegible] Թիւ 13։

Ընդհանուր գործակալութեան ... [illegible]

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1824ին

Դրամագլ. և [illegible] 2,700,000 Անգ. ոսկի | Տարեկան [illegible] 1,100,000 Անգ. ոսկի

ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

[illegible] Օսմ. [illegible]

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է

Ղալաթիա, [illegible] Թիւ 71, [illegible] Օսմ. [illegible]

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ [illegible]

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱԶԴ

[illegible] 26[illegible] 3 [illegible] 10 [illegible]

[illegible]

30 օգոստոս 1901 Հիմնադիր - Տնօրէն

Սկիւտար Ռ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

4—3

Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳԻՍՏՈՐԸ

Կ. Պոլիս, Զագմագճըլար Եօգուշու թիւ 20

[illegible] 1901ի [illegible] 10-4

ԼԵՒՈՆ Ց. ՆԻՔՈԹԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՑԱՆՃԱՊԱԿԵՂԻՆԱՑ

ՊՈԼԻՍ, ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 2

[illegible] 64

[illegible] 10—8

ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ — SALIBORINE

ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՃԻ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Արտօնութեամբ Կայս. Առողջապահ. Ժողովոյ

[illegible]

Այս ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ [illegible]

[illegible] ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ [illegible]

ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ [illegible]

[illegible] Թիւ 55 [illegible]

[illegible] 6 [illegible]

ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

[illegible] 6 [illegible] 36—35

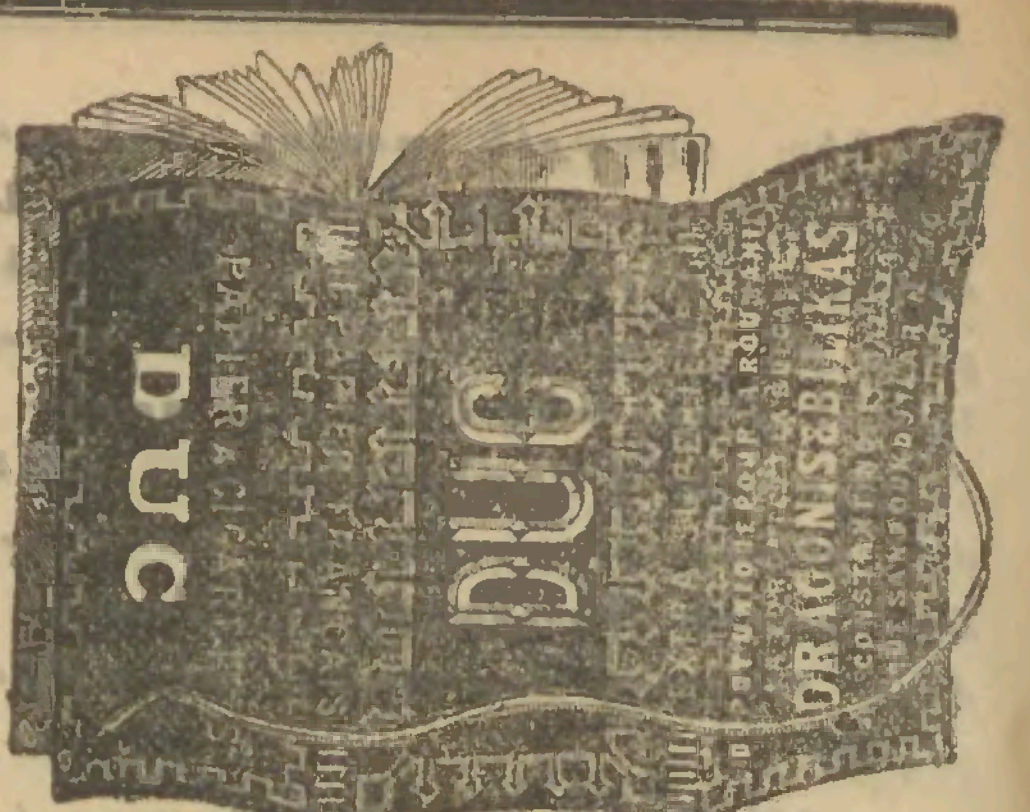
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ԲԷՐԱ, ՏՐՕՔՄԱՆ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 204
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ ԳԱՏԸԳԻՒՂ, ՄՕՏԱ
ՊԷԹԷՐՍԻ ՏՈՒՆԸ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ժ. ՅՕՌԻ

[illegible]

[illegible] 7|20ին։

52—31

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԳԻՆԻԻ ԵՒ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ

Գ. Ա. Ր Թ. Ա. Լ. Ի

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԿԱԼԱԹԱՃՋԻԼԷՐ, ՊԷՅ ԽԱՆ, ԹԻՒ 5 ԵՒ 19

[illegible] Թիւ 7 [illegible] Թիւ 168 [illegible] «Egypt» [illegible] 132, [illegible] Թիւ 6։ 20—10

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ, Հալաճեան խան. Գարաքեօյ, Կամուրջին մօտ.

Դեր-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ [illegible] ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ Ե ՎԱՐԿԱԳԻՐ [illegible] ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ [illegible] ՋԷՔԻ [illegible] ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ [illegible]

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը [illegible]

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

Հ. Ճ. ՌՈՒԷԼԱ

ՏՈՔԹ. ԿՐԻՖՖԻՆ

ԺԳ.

ՈՒՐ ՄԱՐՎԸԼ ԴԷՄ ԿԸ ԿԵՆԱՅ

[illegible]

ԺԴ.

ԲՈՐԴ-ՍԹՕՈՒԻ ՄԷՋ

[illegible] 10ին Պ. [illegible]

[illegible] 4 [illegible]

(Շարունակելի)

Թարգմ. ԳՈՐԾ ՊԵՏԵԱՃԵԱՆ